

**OBRAZ ČLOVĚKA V DÍLECH NĚKTERÝCH
VÝZNAČNÝCH BIOLOGŮ 19. A 20. STOLETÍ.
PANORÁMA BIOLOGICKÉ A SOCIOKULTURNÍ ANTROPOLOGIE:
Modulové učební texty pro studenty antropologie a „příbuzných“ oborů**

Ludmila Staňková

Komárek, S., Malina, J. (ed.) *Obraz člověka v dílech některých význačných biologů 19. a 20. století. In Panoráma biologické a sociokulturní antropologie: Modulové učební texty pro studenty antropologie a „příbuzných“ oborů*, č. 20. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003. ISBN 80-210-3173-5.

Posledních pět let se můžeme setkat s edicí **Panoráma biologické a sociokulturní antropologie: Modulové učební texty pro studenty antropologie a „příbuzných“ věd** vydávanou Masarykovou univerzitou v Brně. Jak editor prof. J. Malina píše v úvodu, texty jsou dílem autorů z Masarykovy univerzity a z dalších českých i zahraničních vzdělávacích institucí.

Tyto studijní texty, určené pro studenty antropologie a „příbuzných“ oborů, jsou rozděleny do několika sekcí. A tím dávají prostor k seznámení nejen s probíranou tematikou, ale také s více pohledy na dané téma. Samotné skriptum má ucelenou kostru, která je u každého z modulů obdobná, tj. *vlastní učební text, doporučená studijní literatura, výkladové rejstříky důležitých jmen a pojmů, medailon autora, zaostření problému* (studie o aktuálních teoretických, metodických a empirických inovacích v dané tematice), *rozvolnění problému* (uvedení tematiky do širšího filozofického kontextu).

Autorem dvacátého čísla této edice je prof. Stanislav Komárek a zabývá se tématem **Člověk v pojetí některých význačných biologů 19. a 20. století**. Jak hned v úvodu uvádí „Otázka po lidské přirozenosti a lidském místě ve světě je jednou z nejkardinálnějších otázek nejen v oblasti filozofie,“ ale také jedna z nejdůležitějších otázek antropologie.

Autor vychází z rozboru děl předních biologů 19. a 20. století. Autor seznamuje čtenáře s jejich díly a rozebírá výsledky jejich výzkumů v návaznosti na antropologii, etologii, sociologii (struktura společnosti) i psychologii (agresivita jedinců a jejich soužití). Mezi přední biology autor zařadil **Charlese Darwina, Alfreda R. Wallace, Adolfa Portmanna, Konrada Lorenze, Edwarda O. Wilsona a Irenäus Eibl-Eibesfeldta**. Autor seznamuje čtenáře nejen s myšlením a teoriemi těchto přírodovědců, ale také dává důraz na období, kdy jejich pozorování vznikala. Jejich poznatky konfrontuje s poznatky dané doby. Prof. Komárek je

původem biolog a to je hodně zřejmé v jeho pojednání. Upozorňuje na propojenost člověka se světem zvířat a jejich vzájemné závislosti.

V *Závěru* za pojednáním si autor všímá společnosti a její struktury jako velkého živého organismu. Ale také velmi důležitého aspektu v životě člověka, a to výchovy – paideie. Jak udává „s plně uskutečněnou přirozeností se člověk nestává člověkem samovolně, v průběhu postupného stárnutí, ale právě v procesu paideie“.

V *Zaostření problému* autorem se setkáváme s Třemi eseji na portmannovsko-lorenzovská témata, a to Prameny kreativity, Svět forem a Domestikace a jevy s ní související, kde si autor hlavně všímá života lidí a struktury společnosti, která je podle něj mnohdy velmi podobá společenství zvířat a také soužití lidí a zvířat.

Do *Rozvolnění problému* editor prof. Malina zařadil svoji povídku Jsme mimozemšťané ze sbírky Světová katastrofa a jiné povídky s neblahým koncem (1996), kde úsměvnou formou pojednává o nebezpečí střetu seriózních věd s pseudovědeckými myšlenkami v prostředí univerzit.

Obsáhlá *literatura pro studenty a výkladový rejstřík důležitých jmen a pojmů* v závěru publikace přibližuje termíny hlavně z oblasti antropologie, paleoantropologie, biologie a genetiky.

Tuto publikaci bych doporučila všem studentům antropologie, jednak těm se zaměřením na integrální, fyzickou, filozofickou i sociokulturní antropologii, ale také všem, kdo se zajímají o biologii, sociologii, psychologii a samozřejmě etologii. Tato publikace dává prostor k zamyšlení nad propojeností a blízkostí společenství lidí a zvířat, snaží se odpovídat na základní filozofické otázky a poukazuje i na fungování lidské společnosti.

Mgr. Ludmila Staňková
Katedra antropologie a zdravotvědy
Žižkovo náměstí 5
772 00 Olomouc
e-mail: stankovaludmila@centrum.cz